

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Föredragande

Matilda Björn

Utredare

010-470 05 20

matilda.bjorn@uhr.se

PM

Diarienummer

00020-2019

Datum

2019-10-31

Postadress

Box 45093

104 30 Stockholm

Besöksadress

Artillerigatan 33A

621 38 Visby

Telefon

010-470 03 00

Org nr

202100-6487

www.uhr.se

Redovisning av riktade insatser utifrån minoritetspolitikens mål

UHR främjar och sprider på olika sätt kunskap om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Främjandearbetet ingår som en del i myndighetens strategiska arbete med regeringsuppdraget kring breddad rekrytering, breddat deltagande och jämställdhet. Myndighetens målsättning är att fortsätta integrera de minoritetspolitiska målen i den ordinarie verksamheten. Nedan följer UHR:s redovisning av internt och externt riktade insatser 2019 utifrån minoritetspolitikens mål till Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget.

Seminarium för universitet och högskolor

7 maj 2019 arrangerade UHR och Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) ett gemensamt heldagsseminarium på temat nationella minoriteter, *Nationella minoriteter och högskolan – Vad är nästa steg?* Syftet var att lyfta fram den nyligen förändrade lagstiftningen och ge möjlighet för diskussion och erfarenhetsutbyte för fortsatt utveckling av arbetet på lärosätena. 24 personer från nio olika lärosäten deltog.

Programpunkterna berörde den reviderade lagstiftningen och hur de påverkar utbildningssektorn, UHR:s rapporter om antagningsstatistik och fokusgruppsintervjuer med unga från minoritetsgrupper, och de lärosäten som har ett särskilt uppdrag att ge utbildningar i nationella minoritetsspråk fick utrymme att redogöra för sitt arbete. Två pass fokuserade helt på diskussion och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna.

Utvärderingen av seminariet visar att deltagarna generellt var nöjda med dagen och de vill också gärna att seminariet följs upp för att öka kunskapen och erfarenhetsutbytet.

Samråd

UHR deltar årligen i samråd med företrädare för de nationella minoriteterna. Via samråden får UHR kunskap om vad de nationella minoriteterna anser vara viktigt att arbeta med och har möjlighet att lyfta olika frågor.

2019 anordnade Länsstyrelsen i Stockholms län vid två tillfällen parallella samråd mellan myndigheter och representanter för romer, sverigefinnar, judar och tornedalingar. UHR deltog tillsammans med utbildningsmyndigheternas samrådsgrupp¹ vid båda samråden, 15–16 februari och 25–26 september.

Sametinget samordnar samråden mellan myndigheter och samiska organisationer. UHR deltog vid årets samråd tillsammans med utbildningsmyndigheternas samrådsgrupp 9–10 maj i Kiruna.

Hjärtespråksfilmer

UHR tillhandahåller fem kortfilmer och en trailer för sociala medier på de nationella minoritetsspråken lulesamiska, sydsamiska, nordsamiska, meänkieli och finska. Kortfilmerna syftar till att sprida kunskap om de nationella minoriteterna och att inspirera till högskolestudier. De togs fram och publicerades utifrån önskemål som framkommit vid samråd med företrädare för de nationella minoriteterna. Filmerna är textade på svenska och respektive nationellt minoritetsspråk och finns att se på UHR:s YouTube-kanal samt via myndighetens webbplatser uhr.se och studera.nu.

Då filmerna flyttades till ett annat YouTubekonto i juli 2019 saknas exakt statistik för hur många gånger de har visats under 2019. Från lanseringen i februari 2017 fram till början av juli 2019 har dock filmerna totalt sett visats drygt 48 000 gånger på YouTube. Meänkieli och nordsamiska är de klart mest populära av hjärtespråksfilmerna: filmerna om/på meänkieli har sammanlagt visats 23 217 gånger, medan filmerna om/på nordsamiska har visats 16 258 gånger. Därefter följer sydsamiska (4 423 visningar), finska (2 350 visningar) och lulesamiska (1 966 visningar).² De svensktextade filmerna är tydligt mer sedda än de filmer som är textade på minoritetsspråken, vilket kan tyda på att filmerna i stor utsträckning ses av personer som inte talar respektive minoritetsspråk flytande.

Västerbottens museum i Umeå lånade 2017–2018 ljudfilerna från kortfilmerna till en utställning om nationella minoriteter, *Prioritet: Minoritet*.³ 2019 förlängdes utlånet av ljudfilerna då museet producerar en vandringsutställning med samma tema som kommer att turnera mellan olika orter, framför allt inom Västerbottens län, med start i januari 2020. Som ett led i detta kommer en digital plattform där ljudspåren från hjärtespråksfilmerna ingår att visas på två orter i Västerbotten under hösten 2019.

¹ Folkbildningsrådet, Skolforskningsinstitutet, Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Universitetskanslersämbetet. Skolverket samordnar utbildningsmyndigheternas samråd.

² Antalet visningar efter att filmerna flyttades i juli är i skrivande stund ganska få för flera av filmerna, men tendensen att meänkieli och nordsamiska är de populäraste filmerna syns även i den statistiken.

³ Utställningen pågick mellan november 2017 och september 2018. Under den tiden besökte 80 816 personer museet.

Utbildningsmaterial om breddad rekrytering till högskolan

UHR tillhandahåller ett digitalt pedagogiskt utbildningsverktyg för lärare och studie- och yrkesvägledare inom grundskolan för arbete med breddad rekrytering inom låg- och mellanstadiet⁴. Syftet är att främja breddad rekrytering och motverka könsbundna studieval. Materialet består av en kort animerad film och uppföljande övningar som har tagits fram i samarbete med Malmö högskola (Malmö universitet) och Botkyrka kommun. Filmen finns textad på de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani och nordsamiska (samt på svenska, engelska, arabiska och i syntolkad version). Ett antal lärosäten har använt materialet i kontakter med skolor under 2019 och UHR fortsätter arbetet med att sprida och utveckla verktyget.

Information på UHR:s webbplatser

UHR:s webbplatser uhr.se och studera.nu innehåller dels viss information om nationella minoriteter, dels viss information på nationella minoritetsspråk.

På uhr.se finns en sida med allmän information om myndighetens arbete för att främja nationella minoriteter och deras rättigheter.⁵ Under perioden 1 januari till 31 augusti 2019 uppgick antalet unika sidvisningar till 278.⁶ Under 2019 publicerades även nio nyhetsartiklar med koppling till nationella minoriteter och/eller minoritetsspråk på uhr.se, bland annat i samband med högtider för de nationella minoriteterna. Flera av nyheterna spreds även i UHR:s nyhetsbrev och i UHR:s kanaler i sociala medier. Mest läst av dessa nyheter är artikeln om de ändringar av minoritetslagstiftningen som gjordes vid årsskiftet 2018/2019.⁷

På studera.nu finns en sida med information om nationella minoriteter och deras rättigheter, de nationella minoritetsspråken, vilka lärosäten som ansvarar för att utveckla och erbjuda högskoleutbildning inom respektive nationellt minoritetsspråk samt länk till sökfunktionen *Sök utbildning*.⁸ Under perioden 1 januari till 31 augusti 2019 uppgick antalet unika visningar av denna sida till 1010.

Informationen på nationella minoritetsspråk (totalt fem översättningar) på uhr.se visades 300 gånger under perioden 1 januari till 31 augusti 2019. Motsvarande sidor på nationella minoritetsspråk (totalt 12 översättningar) på studera.nu visades totalt 1140 gånger under samma period. Sidorna på finska är mest använda, följt av sidorna på romska.

⁴ "Välkommen till högskolan!", <https://www.uhr.se/lika-mojligheter/valkommen-till-hogskolan/>

⁵ <https://www.uhr.se/lika-mojligheter/nationella-minoriteter/>

⁶ De siffror som anges för unika sidvisningar i denna redovisning gäller antalet gånger sidorna har visats av besökare som inte är uppkopplade på UHR:s interna nätverk.

⁷ <https://www.uhr.se/om-uhr/nyheter/2019/hogskolan-paverkas-av-lagandringar-kring-nationella-minoriteter/>

⁸ <https://www.studera.nu/att-valja-utbildning/nationella-minoriteter/nationella-minoriteter/>

UHR:s bedömning är att informationen på myndighetens webbplatser bidrar till att synliggöra och sprida kunskap om de nationella minoriteterna bland allmänheten och inom högskolesektorn. Den har även ett viktigt symbolvärde eftersom den signalerar att myndigheten arbetar med dessa frågor och ser dem som viktiga.

Remissvar och yttranden

Under 2019 har UHR lämnat synpunkter med koppling till nationella minoriteter på remisserna *Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle* (SOU 2019:4) och *Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83). UHR har även lämnat yttranden över delrapporten *Språkcentrum för nationella minoritetsspråk* och rapporten *Samiskt språkcentrums utvecklingsmöjligheter för att främja fler samiska språk*.

Med detta har Universitets- och högskolerådet rapporterat sin uppföljning av 2019 års insatser i den egna verksamheten utifrån det minoritetspolitiska målet.